

Tiedekunta/osasto/laitos	HuTK/Suoma ja sämegielä instituhtta	Tekijä	Näkkäläjärvi Klemetti
Tvön nimi	JÄVRRRESDUODDARA BOAZODOALU HÄPMAHUVVAN JA BEALUEMEARKAVUOGÄDAT		
Oppiaine	Työn laii	Aika	Sivumäärä
Sämegiella ja sämi kultuvra	P ^{ro} gradu -bargu	miessemännu 1994	140 + 2 cuvvisa
Tiivistelmä			

Bargu juohkäsa guovtti oassäi. Vuohccan cilget Jävrresduoddara boazodoalu hapmahuvvama etnoekologalas birasvuogadahkan marjrel go Suoma ja Norgga gaskasas rädjegidden loahpahii johtima mearragäddäi. Barggu väldodeaddu lea cilget Jävrresduoddara boazosämiid bealljemearkavuogadaga. Bealljemearkavuogadaga ii sähte giedahallat sierra boazodoalus. Dat lea säpmelas boazodoalu guovddäs oassi, mii njaddäsa hui lävga boazodollui ja danin dan ferte geahccat boazodoalu oassin.

Barggus adnojit kvalitatiiva dutkanvuogit ja väldomateriäla lea coggojuvvon gieddebargguin jearahallamiin Jävrresduoddara boazosämiid. Maiddäi ärkiiva- ja girjjalasvuohaävdnasat leat adnon ävkin. Dutkama geahccanguovlun ja lahknanvuohkin leaba etnodieda ja etnometodologiija. Etnodiehtaga vuoddocuocchusut leat ee., ahte giella ja kultuvra rähkadeaba doahpajiid, symbolaid ja ärvvuid kognitiiva systema ja danin iesgudet kultuvrra sähttä dutkat dusse dan iezas verbäla klassifiseremiid vuodul. Etnometodologiija dutkä olbmuid iesvuodaid vejolasvuodaid ordnet beaivväläs eallima mähtu vugiid jotkkolas lohppiiollasuhttima. Etnometodologiija lea ärgabeaivvi metodologalas njuolggadusat, maid olmos atnä go geahccala ärgajirpmiin coavdit beaivväläs doaimmaidis. Nä son rähkada njuolggadusaid, navdduid ja oaiviliid, mat leat ärgarutiinnaid vuoddun.

Jävrresduoddara boazosämit leat rähkadan iezaset etnoekologalas leadmmaid, mas boazodoallu doaimmä bures birrasii vuogäiduvvan doaimman. Dan lea dahkan vejolazzan, go Jävrresduoddarii lea bähcän ealähuslas guorosadji rädjegiddema dihte ja nuppe däfus jävrresduottarlaccaid mähttui joatkit ealähusa odda gärzzes luondduressain.

Boazoopmodaga pastoräla oassi lea sierranas ortnegii laktäseaddji ida, daningo dat vuodduduvvä dälloaluid sosiäla gaskavuodaide. Dän gaskavuoda sähttä cäjehit formälalaccat go merke bohccuid sosiälalaccat dohkkehuvvon mearkkaid vuogädagain. Vuogädat cäjeha mii bearrasiid eaiggädussä iesgudet bohcco.

Vuogädat sisdoallä bealljemearkasäniid, maidda leat iezaset tearpmat, bealljemearkasäniid ovttahttima mearkan ja mearkka bagadallama. Boazosäpmelas servodagas väikkuhit mearkka välljahuvvami dihto ässit, maid servodat leat ies rähkadan. Däid dagaldagaid vuodul boazoeaiggät diehtä maid nuppi siidda vuogädaga.

Bealljemearkavuogädahkii gullet sierra bealljemearkasänit ja daidda sierra namahusat. Sänit juohkäsit väldosäniide ja unnasänäziidda. Dät lea värä bohtän dan räjes go boazodoallu ovdänii stuořit ealloboazodoallun ja ealähusa siste ledje dan meare olbmot, ahte mearkavuogädaga därebahe _ doalahit sosiäla gaskavuodaid servodaga siste. Bealljemearkatearpmat leat buorre muddui oktasaccat lullisämegielas anärasgiella rädjái.

Bealljemearkasänit juohkäsit unnasänäziidda ja väldosäniide ja däid

kombineremiin saddä mearka. Muhtin sänit leat goit eksklusiivvalaccat ja dalle dat eai sähte leat seamma bealjis earä säniiguin. Mearka välljemii adnojuvvo maid bilateräla servodaga organisasuvnna mälle, mas goabbänai sohkabealli lea lihka dehälas. Däinna lagiin maid välljejuvvo mearka, nappo sihke ähci ja eatni mearka mielde. Vähnemiid ja mänäid mearkkaid seammasullasvuoda gohcodit mearkaoallin ja dat lea dehäleamos mearka välljemii väikkuheaddji ässi. Vähnemiid ja mänäid mearkkat suddjejit nubbi nuppi ja mearka lea vättis rievdadit earä merkii. Mearka välljemii väikkuhit maid mearka iesvuodat, main mävssoleamos lea mearka searusvuolta. Dasa laktäsit olbmuid estehtalas ärvvut. Earä iesvuoltan sähttä mäinnasit mearka nanusvuoda, nappo olbmot geahccalit ohcat alcceseaset buoremus vejolas mearka, man lea vättis rievdadit iezä merkii.

Dutkama bohtosiid sähttä atnit buorin däinna lagiin, ahte dat lasiha diedu boazosäpmelas servodagas. Mearkamearrädušaid olis, omd. ozadettiin mearka, dän bargui sähttä cujuhit däinna lagiin mot sämit iezä oidnet ässiid kultuvrraideaset konteavsttas.

Boazosäpmelacca identitehtii lea mävssolas doalahit iezas sohkamearka. Mearkaoalli orruge institusuvdnaluvvan jävrresduottarlas säpmelas boazodollui ja maddäi oba sämiid boazodollui, man dän dutkamusa guorahallamat orrot duohtan cäjeheame.